

Vergaderjaar 2024–2025

30 669

Dierziekte blauwtong

Nr. 30

BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, VISSERIJ, VOEDSEL- ZEKERHEID EN NATUUR

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 11 oktober 2024

Op 24 september jl. heb ik uw Kamer geïnformeerd over de blauwtongsituatie in Nederland (Kamerstuk 30 669, nr. 29). Daarin heb ik aangegeven dat er tot dat moment 6352 besmettingen met blauwtongvirus serotype 3 (BTV-3) waren vastgesteld in Nederland. Met deze brief informeer ik uw Kamer over de vaststelling van een voor Nederland nieuw serotype blauwtongvirus, namelijk serotype 12.

Actuele situatie

Op 3 oktober is door het nationaal referentielaboratorium Wageningen Bioveterinary Research (WBVR) bij de NVWA een verdenking van blauwtong serotype 12 (BTV-12) gemeld. Op 16 september van dit jaar was een bloedmonster ingestuurd naar WBVR van een schaap op een bedrijf in Kockengen (gemeente Stichtse Vecht, provincie Utrecht). Het betrof een schaap dat tweemaal gevaccineerd was tegen BTV-3 en toch ernstige verschijnselen, passend bij blauwtong, vertoonde. Het monster testte positief in de algemene BTV-PCR-test, maar negatief in de BTV-3-specifieke PCR-test. In afstemming met de NVWA is het monster vervolgens via whole genome sequencing (WGS) verder onderzocht, waarbij kenmerken van blauwtongvirus serotype 12 (BTV-12) werden aangetoond. Deze uitslag werd op 3 oktober bekend. Het monster is doorgestuurd aan het Europese referentielaboratorium voor blauwtong in Madrid voor bevestiging. De NVWA heeft het betreffende bedrijf op vrijdag 4 oktober bezocht. Op het bedrijf waren nog 27 volwassen schapen en 23 lammeren aanwezig, waarvan bloedmonsters zijn genomen en onderzocht. Zes van deze monsters testten positief op BTV-3. In geen van de monsters is BTV-12 aangetroffen. Het schaap van het eerste bloedmonster was op 20 september al gestorven en kon dus niet opnieuw bemonsterd worden.

Daarnaast heeft WBVR negen bloedmonsters, die de afgelopen periode voor blauwtong-onderzoek door dierenartsen waren ingestuurd vanuit de

directe omgeving van het bedrijf in Kockengen, en die positief waren getest op blauwtongvirus, nader onderzocht. Acht van deze monsters waren positief voor BTV-3; één monster was wel positief voor blauwtong, maar niet voor BTV-3. Hier was dus een verdenking voor een ander serotype blauwtongvirus. Het betrof een monster afkomstig van een rund van een bedrijf in Harmelen (gemeente Woerden, provincie Utrecht), op ongeveer 5 kilometer van het bedrijf waar het positieve schaap aanwezig was. NVWA heeft ook dit bedrijf bezocht en bloedmonsters van de betreffende koe en de andere aanwezige dieren genomen. Op 10 oktober werd bekend dat de monsters van deze koe en haar kalf, geboren op 16 september 2024, ook positief waren voor BTV-12. Alle andere dieren op dit bedrijf testten negatief op blauwtong. Het bedrijf is door de NVWA geblokkeerd.

Donderdagavond 10 oktober kwam de bevestiging binnen van BTV-12 van het Europese referentielaboratorium, daarmee is de besmetting met BTV-12 een feit. Vrijdagmiddag 11 oktober heb ik de sector op de hoogte gesteld van deze bevinding. Het is een harde realiteit voor de sector, die nog midden in de gevolgen van de BTV-3 besmettingen zit.

Blauwtongvirus serotype 12 (BTV-12)

BTV-12 is nog nooit eerder in Nederland of de EU aangetoond en deze bevinding komt daarom als een verrassing. BTV-12 is wel eerder aangetoond in o.a. Israël en landen in zuidelijk Afrika, Noord-, Midden- en Zuid-Amerika, Centraal-Azië, Zuid-Oost Azië en Australië. Ik heb deskundigen gevraagd om meer informatie over de kenmerken van dit serotype, zoals ziekteverschijnselen. Er is geen vaccin tegen BTV-12 in de EU beschikbaar. Wel heb ik vaccinproducenten geïnformeerd over de besmettingen met deze nieuwe variant.

Vervolgstappen

Er is nu een bevestiging van drie dieren die positief zijn getest op BTV-12. Het is echter nog niet duidelijk wat de precieze situatie is, hoe uitgebreid BTV-12 is verspreid en wat de oorzaak van deze besmettingen is. De deskundigengroep dierziekten is vrijdagochtend 11 oktober bij elkaar gekomen om de situatie te duiden. Het verslag van deze bijeenkomst zal zo spoedig mogelijk aan uw Kamer gestuurd worden.

Ik heb WBVR gevraagd om retrospectief onderzoek te doen op ruim 1400 bloedmonsters van schapen en runderen die sinds 1 september omwille van verdenking op BTV-3 zijn ingestuurd vanuit heel Nederland. De eerste uitslagen hiervan verwacht ik medio volgende week. Dit zal een eerste indruk geven van de eventuele verspreiding van BTV-12 in heel Nederland.

Verder is onderzoek gestart naar de bron en mogelijke insleeproute van dit nieuwe serotype. Het is, net zoals bij BTV-3, erg onzeker of achterhaald kan worden wat de precieze bron van deze besmettingen is. Brononderzoek in de periode 2006–2008 tijdens de besmetting met BTV-8, en ook vorig jaar na de uitbraak van BTV-3, heeft geen resultaat opgeleverd. Natuurlijk zal ook nu geprobeerd worden meer inzicht te krijgen in de besmettingsroute. Daarvoor is het ook belangrijk eerst een beeld te krijgen van de epidemiologische situatie van BTV12 in Nederland. Daarvoor dient het retrospectieve onderzoek.

Ik roep houders en dierenartsen op om verdenkingen van blauwtongverschijnselen te blijven melden, zeker wanneer gevaccineerde dieren verschijnselen vertonen. Hoewel bij het aantal meldingen van verden-

kingen bij de NVWA alsook het aantal opgehaalde dode dieren door Rendac al enkele weken een daling zichtbaar is, blijft het eens te meer van belang om bloedmonsters van dieren die verschijnselen van blauwtong vertonen in te sturen. Per direct zullen alle monsters die worden ingestuurd bij een verdenking van blauwtong, nader worden onderzocht om te bepalen of er sprake is van een besmetting met BTV-3 en/of met een ander serotype, zoals BTV-12.

Maatregelen

Uit de periode van 2006–2008 is gebleken dat een vervoersverbod rond getroffen bedrijven nauwelijks effectief is. Dit is in september 2023 door deskundigen bevestigd.

De voorwaarden voor het verplaatsen van runderen, schapen en geiten naar andere lidstaten zijn vastgelegd in EU-regels. Door de vaststelling van serotype 12 veranderen er enkele handelsvoorwaarden. De NVWA heeft het blauwtongprotocol voor export inmiddels aangepast en dit zal spoedig worden gepubliceerd op hun website.

Nu de besmetting met BTV-12 is bevestigd door het Europese referentielaboratorium, zal ik deze bevinding melden bij de World Organisation of Animal Health (WOAH) en de Europese Commissie. Ook heb ik de chieft veterinaire officers (CVO's) van onze buurlanden op de hoogte gebracht.

Tot slot

Ik kan mij voorstellen dat houders van schapen en runderen schrikken van het bericht dat er een besmetting is met een ander serotype blauwtongvirus in Nederland. Ik begrijp heel goed dat dit vragen en zorgen oproept. De schapensector en de rundveesector zijn het afgelopen jaar immers hard getroffen door de BTV-3 uitbraak. Ik roep houders en dierenartsen op om alert te blijven. Blauwtong is een meldingsplichtige dierziekte, en deze casus toont aan dat het belangrijk is om verdenkingen te blijven melden bij de NVWA. Ik heb gezien dat houders dit het afgelopen jaar ook veelvuldig hebben gedaan. Ik blijf intussen in nauw contact met sectorpartijen over deze recente ontwikkelingen.

Ik zal uw Kamer nader informeren over de actuele situatie, zodra er meer duidelijk is.

De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
F.M. Wiersma